

EMO GENÇ İSTANBUL ŞUBE BİLDİRİSİ

AKREDİTASYON

Akreditasyon

Doktor, hastasına hastalığı ile ilgili soru sorar, hasta anlamaz. Doktor ısrarcıdır yineler sorusunu hasta yine anlamaz. Zaten anlasa da cevap veremez. Anlaması için yabancı dil bilmesi, bildiğini ispatlayacak bir de sertifikasının olması gerekmektedir. Avukat, mutludur; taptaze güncel bilgileriyle müstakbel müvekkillerini savunacaktır. Ancak bilgilerinin bu kadar taze olması iyi değildir. Bir yıl nadasa bırakılıp eskimesi gerekir derler ona. Avukat anlamaz; anlaması için bir yıl beklemesi ve beklediğini kanıtlayacak bir de belgesi olması gerekir. Patron, emreder; işçi duraksamadan anlar. Yapılması gereken işler vardır. Değiştirilmesi gereken yasalar, hızlandırılması gereken özelleştirmeler, sağlanması gereken standartlar... Yabancı dillerin hepsini anlar ancak konuşamaz. Konuşmayı öğrenmesi için akredite olması ve bunu ispatlayacak bir de belgesinin bulunması gerekir.

Tüm bu belge duvarları ülkemizin son yıllarda AB'ye girme umuduyla yaşadığı karmaşanın küçük bir özeti aslında. Tıp, hukuk, eğitim, mühendislik alanlarında yani kısacası önemli hizmet alanların tümünde bu gibi düzenlemelere rastlamak mümkün. Sözde avukatların daha iyi yetişmesi için getirilmeye çalışılan avukatlık yasası, eğitimde ABET veya başka kurumlara uyum sağlanması bu düzenlemelerin bazı

örneklerinden.

Peki, ne oldu da biz bu düzenlemelere ihtiyaç duyduk? Eğitim sistemimiz yeni mi bozuldu? Gelişmemiş bir sanayiye sahip olduğumuzu yeni mi öğrendik? Tüm bu değişimleri 1995 yılında imzalanan ve 2005'te yürürlüğe giren GATS yani servislerin ticarileştirilmesi genel anlaşmasıyla ilişkilendirmek mümkün. GATS, Dünyadaki serbest dolaşım furçasının hizmet alanlarında da uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Ancak serbestlik malların serbest dolaşımında olduğu gibi tam olarak "serbestlik" olarak nitelendirilemez. Malların dolaşımında nasıl ki ülkeler kendi pazarlarını korumak için geri bıraktırmış ülkelere gümrük duvarı engelini koyuyorsa hizmetlerde de belge duvarıyla hizmet pazarını ele geçiriyor. Geri bıraktırmış bir ülkedeki hizmetlerden kendi istediği nitelikte yararlanabilmek için emperyalist tekeller bu ülkelerdeki hizmet kalitesini bir sınır noktasına kadar artırmakta ve bunu artırırken de kendi kurumlarına da kazandırmaktadır. Hizmetlerin serbest dolaşımı aslında bu tekellerin geri bıraktırmış ülkelerdeki nitelikli ucuz işgücünü kullanma özleminden yola çıkarak ortaya attıkları bir uygulamadır. Senaryo çok açıktır; etrafta yüzlerce binlerce aynı standartta insan üretilecektir ve maliyeti fazla olan kişi yerini hâlihazırda bekleyen daha düşük maliyetli aynı standarttaki kişiye bırakmak zorunda kalacaktır. Bu standartların oluşturulabilmesi, eğitimin de belirli kriterlere göre şekillendirilmesiyle gerçekleşecektir.

Genel amacı mal ve hizmetlerde kaliteyi güvence altına almak olarak tanımlanan eşdeğerlik ve uygunluk değerlendirmeleri; standardizasyon, belgelendirme ve akreditasyon olarak adlandırılmaktadır. Akreditasyon kelime olarak eş kredilendirme anlamına gelmektedir. Yükseköğretim alanında da akreditasyon uygulamaları gittikçe yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

Eğitim alanındaki akreditasyon kurumları bölgesel ya da ulusal akreditasyon kurumları, dini eğitim veren okulları akredite eden kurumlar(faith-based accreditors), mesleki eğitim ve kariyer eğitimi sağlayan kurumları akredite eden kurumlar(career-based accreditors), spesifik eğitim programlarını akredite eden kurumlar(programmatic accreditators) olarak çeşitlenmektedir. Yükseköğretimde mühendislik eğitimi alanında etkin olan akreditasyon kurumlarının en yaygınları; ABD’de ABET(The Accreditation Board for Engineering and Technology - Mühendislik ve Teknoloji Akreditasyon Kurulu) ve Avrupa’da FEANI (Federation Europeenne d’Associations Nationales d’Ingeniours)’dir.

Eğitimde akreditasyon, eğitimin üçüncü bir tarafça belirlenen kriterlere göre organize edilmesi, düzenli aralıklarla denetlenmesi ve değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu da yükseköğretim kurumları arasında eleme ve derecelendirme yapılabilmesini sağlamaktadır. Yükseköğretimin giderek kamusal alandan çıkarılarak özelleştirilmesi ve piyasalaştırılmasıyla birlikte, yükseköğretime özel bir hizmet özelliği kazandırılmış ve yükseköğretim kurumları açısından akredite olmak önem kazanmıştır. Çünkü akreditasyonun getirdiği “değerlendirilmişlik ve onaylanmışlık” ile, yükseköğretim kurumları arasındaki ticarileşmenin yol açtığı yarışta öne çıkmaları ve “müşterileri” olan öğrenciler tarafından tercih edilmeleri söz konusu olacaktır.

Eğitimde akreditasyon ile öğrenciye teknik algılama yeteneği, teorik bilgi, pratik tecrübe, esneklik, uyum sağlama yeteneği, motivasyon, tahammül yeteneği kazandırılmaya çalışılmaktadır. Yükseköğretimde kapitalizmin ihtiyaçlarına uygun standartlar oluşturulmakta ve akredite edilen eğitim kurumlarından mezun olan her öğrencinin aynı niteliklere, standartlara sahip olması sağlanmaktadır. Bu da sermayeye, istihdam edeceği insan gücünü, daha geniş ve aynı özelliklere sahip, birbirinin

yerine konabilir işgücünün oluşturduğu bir havuzdan seçme imkanı vermektedir.

Eğitimdeki akreditasyon, sanayideki dönüşümden bağımsız düşünülemez. Teknolojideki gelişmeler, üretim sürecinin gelişen teknolojiyle birlikte hızlanması ve bunun doğurduğu rekabet ortamı, kapitalist üretimi bir yeniden yapılandırma sürecine sokmuştur. Bu süreçte, üretim ilişkilerinde, üretimin organizasyonunda “esneklik” olarak adlandırılan ciddi değişimler yaşanmıştır. Sermayeye esnek koşullar sağlamak için hayata geçirilen politikalar, karşımıza gümrük tarifelerini, ticarete korumacı politikaları kaldırmak, bunun yerine serbest ticareti geçirmek, kamu harcamalarını, sosyal hakları kaldırmak ve üretim sürecinde hem emeği, hem sermayeyi ve hem de ürünün dolaşımını esnekleştirmek olarak çıkmaktadır. “Verimlilik, yüksek teknoloji, kalite çemberleri, esnek etkinlik, sürekli iyileştirme, takım çalışması” gibi kavramlar yüceltilirken; kamusal haklar git gide kısılmakta, çalışma koşulları kötüleşmekte, eğitilmiş işsiz nüfus artmaktadır.

Sermayenin yeni ihtiyacı, esneklik, yerine konabilirlik ve çok fonksiyonluluktur. Özellikle ülkemiz gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde uluslararası sermaye, gelişen teknolojiye uyum sağlayabilen, gerektiğinde farklı farklı iş alanlarında çalıştırılabilen, çalıştığı alanda nitelikli ve vasıflı değil; ancak tecrübeye dayalı, alışkanlıktan gelen iş “beceri”sine sahip ve esnek çalıştırılabilecek işgücüne ihtiyaç duymaktadır.

Akreditasyon, sermayenin bu ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Akreditasyon ile eğitimde ciddi dönüşümler yaşanmaktadır. Akreditasyon uygulamaları ile birlikte ülkemizde, yükseköğretimde öğrenciye bilgiyi araştırma, üretme değil; bilgiye ulaşma ve kullanma

öğretilmektedir. Bu da, emperyalist ülkelerin bilgi ve teknoloji tekeliğini güçlendirmekte; ülkemiz gibi bağımlı ülkelerin de emperyalizme bağımlılıklarını güçlendirmektedir.

Yükseköğretimde ders kredileri azaltılmış; eğitim, öğrenciye genel bir formasyon verilerek bilgiyi kullanması öğretilecek şekilde dönüşüme uğratılmıştır. Böylece öğrenciye bütüncül bir bakış, alanının bütününe hâkim olma, bilimsel araştırma yapma ve uzmanlaşma niteliği değil; meslek alanında genel bir bilgiye ulaşma ve kullanma becerisi kazandırılmaktadır. Mesleğinde gerekli olacak diğer bilgilerin ise; her işe özel olarak, spesifik konular üzerine açılan kurslar ve sertifika programlarından alınması istenmektedir. Böylece belgelendirme, kurslar ve sertifikalar yaygınlaşmakta, yükseköğretimin bilimsel niteliği kaybolmaktadır.

Böyle bir eğitim sonunda mühendisler, sermaye için gerekli teknik becerilere sahip olduğunu sertifikalarla kanıtlamak zorunda kalacak; çalıştığı alanda işin bütününe hâkim olan, fikir üretebilen, proje geliştirebilen mühendisler değil, işin yalnızca bir bölümüyle ilgilenen, gerektiğinde başka bir alanda da çalıştırılabilecek teknik elemanlar olarak çalıştırılacaktır. Sertifikaların yaygınlaşmasıyla, sermaye sahipleri istediğinde kolayca mühendisleri işten çıkarabilecek ve yerine aynı sertifikalara sahip bir başka mühendisi alabilecektir. Sermayenin bu ihtiyaçlarından doğmuş ve bunları karşılamak için sürdürülen belgelendirme, sertifikalandırma ve akreditasyon uygulamaları, nitelikli işgücünün ücretlerini düşürecek, eğitimdeki bilimsel niteliği düşürecek ve ülkemizin emperyalizme bağımlılığını artıracaktır. Buna karşılık öne sürülen eğitimde ulusal bir akreditasyon sistemi oluşturma çalışmaları da kabul edilemez. Bu çalışmayı ülkemizde yürüten kurum MÜDEK'tir. MÜDEK'in akreditasyon kriterleri de ABD'deki akreditasyon kurumu olan ABET'ten farklı değildir. Bu da sanayisi ve teknolojisini tamamen dışa bağımlı olarak şekillenen bir sistemde doğal olandır. Emperyalizme bağımlı bir ekonomiye sahip bir ülkede, ulusal

akreditasyon çalışmalarının tamamı piyasanın ihtiyaçlarına, dolayısıyla uluslararası sermayeye hizmet edecektir. Akreditasyon, zaten sermayenin ihtiyaçlarından doğmuş bir kavramdır; yalnızca eğitimde değil, tüm sanayi, mal ve hizmet alanlarında uygulanmaktadır.

Eğitimde kuşkusuz, öğrencilerin mesleğini toplum yararına, gerekli standartlar ölçüsünde hayata geçirmesini sağlayacak, bilimsel gelişmeyi sağlayacak bir eğitim güvence altına alınmalı; bunun için gerekli standartları her öğretim kurumunun sağlaması ve toplumun her bireyinin bundan eşit ölçüde yararlanması sağlanmalıdır. Ancak bu, harekete geçiren, yönlendiren güç olarak piyasanın itici gücünü gerektiren akreditasyon uygulamaları ile sağlanamaz. Bunun için toplumun ihtiyaçlarını gözeten, bilimsel gelişmeyi hedefleyen, herkese eşit koşullarda eğitim sağlayabilecek bir merkezi eğitim planlaması gereklidir. Ülkemizin ve yükseköğretimin ihtiyacı, böyle bir merkezi eğitim planlamasıdır.

EMO İstanbul Şube Öğrenci Üye Komisyonu

İlker KALAYCI

Nail ARAS